

Врахування етнонаціонального потенціалу етносів дасть можливість підтримати політико-демократичну творчість та суспільно-громадську активність етносу; сприяти оновленню критеріїв та рівня реалізації політико-державного унезалеження етносу як історичного суб'єкта; створювати політико-юридичні установи національно-етнічної спрямованості; відновленню забутих народних звичаїв, традицій та норм побутового спілкування людей; сприяти підвищенню чутливості суспільної свідомості до соціальної справедливості, добра, доброчесності.

Серед проблем сьогодення, як болгарської громади так і всього українського народу є кризовий стан економіки. Також важливим є фактор неповної соціальної захищеності, який полягає в тому, що більшість болгарського населення мешкає в сільській місцевості, і саме ця категорія громадян потребує більшого піклування з боку держави та її органів.

Джерела та література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К., 1996.
2. Закон України «Про національні меншини в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №36.
3. Нікуліна М.В. Путешествие Ю.И. Венелина в Болгарию и его место в начальной истории болгаристики в России // Ю.И. Венелин в болгарском возрождении. – М., 1998.
4. Скальковский А.А. Болгарские колонии в Бессарабии и Новороссийском крае. – Одесса, 1848.
5. Скальковский А.А. Опыт статистического описания Новороссийского края. – Ч.1. – Одесса, 1850; Ч.2. – Одесса, 1853.
6. Левицкий А.К. Нравы и обычаи болгар, живущих в бессарабских колониях // ЗООИД. – Т.4. – Одесса, 1860.
7. Клаус А. Наши колонии. Опыт по истории и статистике иностранной колонизации в России. – СПб. 1914.
8. Державін М.С. Болгарские колонии в России. – Т.1. – Софія, 1914; Т.2. – Пг., 1915.
9. Фіногеев Б.П. Неклюдов Е.В. Расселение и трудоустройство немцев, греков, армян, болгар в Крыму (Прошлое и настоящее). – Симферополь, 1997.
10. Україна поліетнічна: інформаційно-бібліографічний показник / Ін-т досліджень діаспори. – К., 2003.
11. Митков В. Болгары на Запорожской земле: Страницы истории и культуры. – Запорожье, 2007.
12. Митков В. Голгофа болгар Таврии: анатомия репрессий (1920-е – 1940-е годы). – Запорожье, 2009.
13. Пачев С.И. Возникновение болгарских сел в Северном Приазовье: 1861-1863. – Мелитополь, 2007.
14. Болгарське населення Півдня України: дослідження і документи. – Вип.1 – Запоріжжя, 1993.

Галахова Н. Н. Болгары Запорожского края. История и современность

В статье рассматривается жизнь болгар Запорожского края в разные исторические периоды, которые тесно связаны с политическими, экономическими и социальными реалиями жизни нашего государства. С момента переселения до сегодняшнего времени в жизни болгарского населения Запорожского края состоялось много событий. С приобретением независимости Украины болгары имеют полноценные условия для духовного возрождения, развития и изучения болгарского языка, сохранения обычаев и традиций.

Ключевые слова: этнические группы, этническая национальная политика, нация, народность, национальные меньшинства, культура, культурные традиции, болгары, болгарское население, переселенцы, колонии, национально-культурные общества.

Galahova N. M. Bulgarians of the Zaporizhzhia region. History and the present time

Life of Bulgarians of Zaporozhzhia region in different historical periods which are closely associated with political, economic and social realities of life of our state is examined in the article. From the moment of migration to today's time many events took place in life of the Bulgarian living in Zaporozhzhia region. With the beginning of independence of Ukraine Bulgarians have full-fledged conditions for the spiritual revival, development and study of Bulgarian, preservation customs and traditions.

Keywords: ethnic groups, ethnic national policy, nation, nationality, national minorities, culture, cultural traditions, Bulgarians, Bulgarian population, migrants, colonies, national are cultural societies.

УДК 94:29(477)

П. В. Володін

РЕЛІГІЯ І ЦЕРКВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Бурхливий розвиток релігійного життя слід розглядати як об'єктивний процес і, частково, як процес самовизначення українського суспільства. Формування певних тенденцій цього процесу, боротьбу за сфери впливу, за культурні споруди зумовлює активізацію найрізноманітніших проблем. Отже, завдання держави з урахуванням найрізноманітніших інтересів релігійних організацій, що діють в Україні, – сформувати надійну юридичну базу взаємовідносин з церквою на засадах демократії, справедливості, рівності.

Ключові слова: релігія, церква, конфесії, релігійні трансформації.

На межі тисячоліть внаслідок драматичних колізій, проблем, складнощів, що зумовлені екологічною, політичною, економічною, демографічною та іншими кризами, людина постала перед необхідністю переосмислення своєї ролі і свого місця у світі. У зв'язку із цим, а також у результаті прискорення життєвих темпів, лавиноподібного потоку інформації, бурхливого технічного прогресу, широкої обізнаності й взаємовпливу різних культур цілком закономірними є різноманітні духовні й релігійні пошуки. Світоглядно-релігійні вчення порушують проблеми загальнолюдського значення: життя й смерті, добра й зла, істини, віри, надії, любові й дають власну інтерпретацію їх розв'язання. Релігія для певної частини сучасного

людства виконує роль такого-то психологічного заслону, що компенсує конфлікт між потребою людини в душевному спокої й крайньою нестабільністю буття в динаміці світових перетворень.

Екзистенціалізація охопила не лише філософські вчення, що намагаються осмислювати життєдіяльність людини, а й релігійні комплекси, які прагнуть гармонізувати відносини людини зі світом божественним, соціальною й природною сферами. Внаслідок цього істина із об'єктивної цінності перетворилася на полі суб'єктивну, замість необхідності її доведення перед людиною постала проблема вибору. Змінюються й уявлення про вищу довершеність: сприйняття статичної досконалості Абсолюту перетворюється на динамічне вдосконалення й розвиток людини.

Серед найбільш глобальних причин сучасних релігійних трансформацій – взаємовпливи різних культурних світів і, як результат, усвідомлення людством своєї спільності, проте водночас і своєї розірваності за релігійною ознакою, бажання подолати цю розірваність, об'єднавши всі релігії в одну.

Активне релігієтворення спричинене загальною орієнтаційною кризою європоцентричної цивілізації, що спонукає до спроб синтезу західної та східної релігійних традицій, інтенсифікує релігійні експерименти взагалі. В умовах духовної кризи люди шукають будь-які загальнозначущі цінності і знаходять їх у певних релігіях, що формують думку про існування спільної першорелігії, яка з часом була втрачена. Все це виводить сучасну релігійну свідомість за межі будь-якої однієї конфесії, робить її універсальною, синкретичною. Цьому ж сприяє трансформація світоглядних парадигм, зумовлених науково-технічною революцією ХХ ст. та особливостями індустріального урбанізованого суспільства, коли руйнуються тісні міжособистісні стосунки, насамперед сімейні, розриваються наявні ще у недавньому минулому зв'язки поколінь, через що слабне і традиційна релігійність, а громадська думка втрачає можливість контролювати релігійність особи. Виникненню новітньої релігійності сприяє й зростання ролі особи в усіх сферах суспільного життя, загальна демократизація суспільства та утвердження в ньому особи в широкій гамі її прав, що позначається на її світоглядних орієнтаціях і релігійному усвідомленні дійсності, яке дуже часто буває недостатньо зрілим, загартованим.

Це спричиняє кризу традиційних церков і традиційної релігійності, які вже не відповідають секуляризованим релігійним потребам сучасного віруючого. Утверджується авторитаризм харизматичних лідерів новітніх рухів. Зростає відкритість і толерантність до послідовників інших релігій та теологічно-філософських учень.

У зв'язку з цим постає питання про особливості нинішнього вибуху нових релігій і його винятковість саме для українського народу, що став, нарешті, на шлях вільного розвитку. Вивчення історії релігій, аналіз причин виникнення і характеру сучасних релігійних рухів свідчить про те, що неорелігії – це явище, характерне не лише для нашого часу. Воно є постійним елементом суспільного розвитку, під впливом якого не раз змінювалася релігійна карта країн, континентів, світу.

Релятивізація моралі, змінення етичних полюсів «добра» і «зла», тотальне приниження гідності людини – цими характеристиками довгий список лише розпочинається. За десять років відносної свободи сповзання української людності до стану антропологічної катастрофи, на жаль, не зупинено. Гідність людини в нинішній час соціальних трансформацій зневажено часом більше, ніж це було при стабілізованому «реальному соціалізмі». Стан гнітючої несвободи в певних ділянках життя замінено свободою, непідконтрольною людському сумлінню, від чого вона, свобода, стає небезпечною, оскільки відповідальність людини дуже ослаблена. Сказане значною мірою стосується, зокрема, носіїв реальної влади і України, а відтак і державних службовців, від яких суттєво залежить благополуччя простої людини. В результаті сьогодні українська людина страждає часом від безконтрольності чиновника й зневаження її соціальних прав навіть більше, ніж це було за радянських часів.

Отож, українській Церкві доводиться починати навіть не з нуля, а з великого і болісного «мінуса». Все це вимагає великих зусиль, а головне – ставить Церкву в ситуацію нездоланної суперечності. З одного боку, задовольнити всі вимоги нинішнього історичного моменту вона, вочевидь, не може. Церква потребує часу, щоб відновити свої структури, стабілізувати й поліпшити формацію духовенства, розчистити запусчене джерело Традиції (цитуються за Луїджі Падовезе, «Соціальні аспекти у вченні Отців Церкви»).

З іншого боку, суспільство не може чекати, коли Церква відновить усі свої функції і структури. Воно погребує високого прикладу Церкви і її всебічної допомоги вже сьогодні, а точніше – потребувало ще вчора.

«Роль держави активно обговорюється сьогодні у зв'язку зі спробами об'єднати існуючі Православні Церкви в одне «сильне православ'я». Розкол сприймається православною свідомістю зокрема, як наслідок слабкості української держави. Зі свого боку, державні структури теж не проти були б магі справу з однією Православною Церквою, замість трьох, існуючих – московська модель тісної співпраці між президентом і патріархом багатьом українським чиновникам служить за простий і зрозумілий зразок. Разом із тим усі спроби об'єднати існуючі Православні Церкви наштовхуються на опір, оскільки передбачають таке об'єднання довкола якогось одного з існуючих «ядер» із поглинанням усіх інших» [1, с.38].

Звичайно, масштабне розгортання соціальної роботи українськими Церквами потребує відповідного матеріального забезпечення, якого сьогодні з різних причин у них ще немає. Проте аналіз логіки переходу віруючих до протестантів засвідчує, що часом не брак матеріальної допомоги спонукав людину покинути свою традиційну Церкву, а брак теплого приятного слова у складну для людини хвилину, що й створює в душі людини почуття кинутості. Отож, природно, соціальну роботу Церкви не можна звести тільки до простого надання гуманітарної допомоги.

В Україні традиційно точаться суперечки щодо місця й характеру соціального вчення в східно-християнській традиції. Православні християни загалом дотримуються святоотцівської традиції, яка, на

думку, наприклад, італійського богослова Луїджі Падовезе, не містила чіткої, програми соціальних вимог або плану оновлення економічних структур того часу – там радше викривалися конкретні випадки несправедливості. Подолання несправедливостей, від яких страждає суспільство, залежить від внутрішнього перетворення людини, а не від зміни структур. «Нехай кожен зостанеться в тому стані, в яким Бог його покликав» (Кор. 7, 20). Жоден із Отців Церкви не бореться за повалення рабства, навіть якщо вони вважають, що інститут рабства походить від акту гріхопадіння. «Ідеться про те, щоб, залишаючись у статусі раба, позбутися ментальності раба. При такому оновленні розуму (див. Рим. 12,2) суспільна структура не змінюється».

Католицька традиція тривалий час дотримувалася такого ж методологічного підходу. Однак надходження індустріальної доби змусило Церкву по-новому прочитати «знаки часу». Святоотцівський переказ зазнав доповнення, оскільки змінилося розуміння самого суспільства. Суспільні структури й соціальний статус не вважаються більше такими, що постали з прямої Божої волі. Тепер суспільство визначається історичними обставинами, а тому піддає змін і трансформації. Відповідно Церква може перетворювати не тільки людей, а й цілі суспільства. Церква не тільки засуджує особисті гріхи й моральні падіння; вона також засуджує несправедливі структури й види експлуатації. Так, для прикладу, в енцикліці Пани Івана Павла II мовиться про структурний характер явища убогості та введено тему «структур гріха», які треба подолати не за допомогою милостині або принагідної солідарності, а шляхом такої ж структурної солідарності, здатної творити структури, які можна було б назвати «структурами благодаті». Тут поняття «структур гріха», на думку італійського богослова Антоніо Марії Баджо, «слід розуміти в подвійному значенні: структур, народжених із гріха, і структур, які в свою чергу породжують гріх».

Зараз релігійну палітру України можна окреслити як таку, що складається з трьох потужних сил, серед яких УПЦ МП, блок УПЦ КП та УАПЦ та різнобарвний союз протестантських церков,

За офіційною статистикою статутів релігійних організацій, зареєстрованих у відповідності з чинним законодавством про свободу совісті, біля 71 % православних парафій належать Українській православної церкві єдності з Московським патріархом (УПЦ), 21 % – Українській православної церкві Київський патріархат (УПЦ КП), 8 % – Українській Автокафедральній православної церкві (УАПЦ) [2, с.67].

Значну роль відіграють також католики, греко-католики та мусульмани. Крім того, в Україні, що являється поліконфесійною державою, немає жодної конфесії, яка б домінувала в усіх її регіонах. Фактично, Україна поділена на зони впливу тієї чи іншої конфесії. Так, якщо в Галичині домінує УГКЦ, то в Центральній, Південній і Східній Україні – УПЦ МП. Тут же знаходиться і велика кількість протестантських общин, в той час, як значну частину релігійної інфраструктури Криму складають мусульмани. Крім того, в багатьох областях релігійні впливи на населення розподілені між кількома конфесіями, жодну з яких не можна вважати переважаючою. Виходячи вже лише тільки з цього і не згадуючи інші фактори, досвід як католицької церкви Польщі, так і православної в Росії, де переважна більшість населення належить лише одній церкві, не є придатним для України.

Слід зауважити, «що саме слово «єдина» не зовсім доречне і правильне в даному випадку. Воно вже само по собі провокує думку, що всі церкви мають об'єднатися, принаймні ті, які вважають себе українськими. Але тоді об'єднавчий процес заради створення єдиної української помісної церкви повинен охоплювати всі конфесії, представлені в Україні, включаючи крім православних, так само католиків, протестантів, греко-католиків, навіть мусульман і іудеїв, оскільки всі вони знаходяться в Україні. Але таке навряд чи можливо не тільки ближчим і часом, а й в осяжно віддаленому майбутньому. Якщо в Україні і відбудеться об'єднання церков, то це будуть лише УПЦ(КП) та УАПЦ. Це безумовно, буде важливим кроком в релігійному і в суспільному житті, але цю церкву, знову ж, не можна буде називати «єдиною»» [3, ст.88].

Слід виходити з того, що Україна ніколи не була і моно конфесійною державою, починаючи від часів Київської Русі і закінчуючи початком ХХІ століття. Ми маємо вже більш, ніж тисячолітню традицію існування поліконфесійності. Хоча, переважна більшість віруючих в нашій країні вважають себе православними, Україна історично сформувалася як країна багатоконфесійна. Згідно з дослідженнями, здійсненими у другій половині 90-х рр., 6-7% опитаних дорослих вважають себе греко-католиками (у Галичині вони становлять від 59 до 70% опитаних у віці старше 16 років); 0,58-0,79% опитаних належать до визнавців ісламу. Відповідно до церковної статистики 875 тисяч вірних налічує Римо-католицька церква (що правда, соціологічні дослідження дають помітно менший показник – 400-500 тисяч). Приблизно в 500 тисяч можна оцінити загальну кількість протестантів в Україні. Теоретично таку ж чисельність має іудейська громада, бо ж єврейського населення в Україні приблизно 0,5 мільйону.

Ретроспективний історичний аналіз як найкраще свідчить про це. Пригадаймо хрестоматійно відомі факти. Ще перед Володимиром Великим стояла, проблема, вибору релігії. У відомій легенді, про те, як Володимир хитався, обираючи релігію, міститься саме ця, надзвичайно актуальна для тодішньої Русі проблема «великого вибору». В літературі ще й зараз легенда переписується з наголосом на те, що вразило Володимирових послів в візантійському християнстві, а саме, розкішність обрядів та дозвіл на вживання алкогольних напоїв. Але не слід забувати, що більшість історичних джерел, особливо стародавніх, несуть більше так званої прихованої інформації, ніж відкритої, тобто такої, що лежить на поверхні. Задача історика полягає якраз у тому, щоб розшифрувати і побачити те, що криється за тим чи іншим фактом.

Поліконфесійність залишається і після того навіть, коли християнство в Русі стає державною релігією. Прийняття християнства в значній мірі вплинуло на міжнародний статус Русі, відвоювавши для неї почесне

місце серед європейського християнського світу. В той же час воно майже не змінило внутрішньої розстановки сил, принаймні, Русь продовжувала зберігати свою полі релігійність.

Поліконфесійна традиція поглиблюється ще більше в наступні століття, особливо в ХУ та в ХУІ, коли до традиційно існуючих на українських землях конфесій, додаються нові, а саме, протестантські та уніатські, не говорячи вже про укріплення позицій чисельних римо-католицьких орденів в цей час. Як відмічав В. Липинський «історія українського різновірства в ХVІ і ХVІІ ст. з його найвидатнішим представником Юрієм Немировичем, що в ім'я українства відкріся в кінці свого вільнодумного аріанства, може дати для цього багато ілюстрацій» [4, с.76].

Отже, не слід жахатися поліконфесійності, так само як і жахати нею. І, крім того, поліконфесійність – це не так вже і погано і не слід сприймати її як ще одну національну трагедію української історії. Багато-хто вбачає саме в поліконфесійності одну з умов і заporук збереження демократії в сучасних суспільствах. Правда про це мало пишеться і говориться, оскільки дана теза не відповідає сучасній політико-ідеологічній кон'юнктурі.

Навіть короткий ретроспективний історичний аналіз переконливо засвідчує, що поліконфесійність є органічною складовою рисою цивілізаційного розвитку. Що ж стосується сучасної ситуації в Україні, то тут, як здається, найактуальнішою проблемою в діяльності церков є не їх організаційна єдність чи роз'єднаність, а, перш за все, єдність духовна спрямована на виховання цінностей вічної і загальнолюдської моралі, на те, щоб обмежити «розбещений егоїзм і анархізм наших провідників, навчити їх бути добрими провідниками» і одночасно обмежити «такий самий егоїзм і анархізм тих, кому дають повід, навчити їх слухати своїх провідників та вічними бунтами не губити української справи».

Не менш важливою проблемою є відтворення в житті принципів реальної поліконфесійності, тобто досягнення взаємо порозуміння як між християнськими церквами, так і між різними конфесіями, представленими в Україні в цілому. Досягнення цієї мети вимагає від держави мудрої і виваженої політики, яка здійснюється за принципом «всі різні – всі рівні». Порушення цього принципу, втручання держави в справи церкви і навпаки, церкві – в політику веде до поглиблення духовної кризи, а не до виходу з неї. За переконанням В.Липинського: "...коли ми, люди світські, будемо тим часом між собою і зі своїми священиками сваритися, котра релігія краща і котра нам швидше «Україну збудує», то при такому способі організації нашої боротьби за націю і державу ми ані держави не здобудемо, ані нацією ніколи не станемо, і тільки ту Церкву, яка би за оце не своє діло взялася, здеморалізуємо і скомпрометуємо» [4, с.89].

Утвердження України як незалежної суверенної демократичної держави зумовило якісну трансформацію нашого суспільства, перехід його на новий рівень свого розвитку з чіткою орієнтацією на людину, повноцінне забезпечення її прав і свобод в контексті розвитку і зміцнення демократичних, соціальних, правових засад українського соціуму.

Наша держава твердо заявила про пріоритетність прав людини, про повну підтримку міжнародних правових актів, що стосуються прав і свобод людини, зокрема й свободи совісті. Це знайшло своє законодавче підтвердження і практичний вияв у конкретних кроках, здійснених державою із забезпечення свободи совісті, свободи буття релігії.

Всі правовідносини в Україні, які пов'язані з реалізацією принципів свободи совісті, свободи церкви (свобода діяльності релігійних організацій), регулюються законодавством України. До останнього відноситься насамперед Закон України «Про свободу совісті і релігійні організації», прийнятий в 1992р., з внесеними в нього відповідними змінами і доповненнями в 1992-1996рр., а також інші правові акти, які видані в розвиток положень цього Закону. Основа законодавчої бази свободи совісті і Україні закладена і Конституції України. Стаття 35 Конституції закріплює право кожної людини, яка проживає на території України (а не тільки для її громадян), на «свободу світогляду і віросповідання». Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культу й ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Здійснення права на свободу світогляду і віросповідання (свободу совісті) може бути обмежене у відповідності з конституцією лише законом. Принциповим є положення конституції, що церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави [5, с.35]. Наголошується на тому, що жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова.

Конституцією не допускається як обмеження прав з релігійних мотивів, так і звільнення від обов'язків за цими мотивами. Ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань. У тому разі, якщо виконання військового обов'язку суперечить релігійним переконанням громадянина, то воно може бути замінене альтернативною (невійськовою) службою.

Конституція України, Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» закріпили оптимальні демократичні параметри державно-церковних відносин, принципи свободи совісті (свободи релігії, свободи церкви).

Отже, надання будь-якій з існуючих сьогодні в Україні церков де-факто статусу державної не відповідає її державним інтересам, хоча б яку модель української державності, – східну, територіальну, національну чи галицьку, – ми мали на увазі. У разі реалізації національної моделі побудови української держави Україна опиняється перед фактом існування як мінімум двох національних церков – Автокефальної Православної та Греко-Католицької. Жодна з них не може претендувати на роль державної одноосібно. За реалізації територіальної моделі надання переваги УПЦ МП означало б підштовхування до територіального розколу

України. Реалізація в сучасних умовах концепції державної Церкви в Україні суперечить її національним інтересам як суверенної держави, хоч би як ці інтереси розумілися.

Традиційні українські церкви також повинні навести лад у своїх домівках. Хоча, розгалужена конфесійна структура може чинити опір в Україні, конфесії можуть співпрацювати для досягнення певної форми взаємоповаги та спілкування; визначаючи це, кожна з них об'єднує кілька важливих аспектів української церковної традиції. Досягнення певних форм єдності у роз'єднанні можливе, якщо держава утримається від втручання у церковні справи. Отже, Українська Церква може розвиватися більш повно, а Українська держава – більш демократично, якщо за цього збігу обставин відносно нового початку вони потурбуються встановити взаємини, котрі гарантують автономію церковної сфери.

Джерела та література

1. Пашенко В.М. Православ'я в Україні. – Полтава, 1997.
2. Стоцький Я. Релігійна ситуація в Україні: проблеми і тенденції розвитку (1988-1998 рр.). – Тернопіль, 1999.
3. Яроцький П.А. Українська церква, між сходом і заходом. – К., 1996.
4. Липинський В. Релігія і церква в історії України. – К., 1999.
5. Конституція України. – К., 2003.

Володин П. В. Религия и церковь в независимой Украине

Бурное развитие религиозной жизни следует рассматривать как объективный процесс и, частично, как процесс самоопределения украинского общества. Формирование определенных тенденций этого процесса, борьбу за сферы влияния, за культовые сооружения предопределяет активизацию самых разнообразных проблем. Следовательно, задание государства с учетом самых разнообразных интересов религиозных организаций, которые действуют в Украине, – сформировать надежную юридическую базу взаимоотношений с церковью на принципах демократии, справедливости, равенства.

Ключевые слова: религия, церковь, конфессии, религиозные трансформации.

Volodin P. V. Religion and church is in independent Ukraine

The rapid development of religious life should be studied as an objective process and, partially, as a process of self-determination of the Ukrainian society. Forming of certain tendencies of this process, fight for the spheres of influence, for religious buildings predetermines activization of various problems. Thus, taking into account the most various interests of religious organizations of Ukraine the task of the state is to form the reliable legal basis of mutual relations with church on the principles of democracy, justice, equality.

Key words: religion, church, confessions, religious transformations.

УДК 94:342.827.1(477+470)“1990”

М. В. Дєдков,
П. М. Жижиян

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ЗМІНИ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ 1999-2007 РР.

Стаття присвячена суспільно-політичним змінам в Україні та Польщі протягом 1999-2007 рр. Особлива увага приділена процесам трансформації політичних систем Польщі та України. Завдяки аналізу результатів парламентських виборів, що проходили в Польщі та Україні протягом означеного періоду виявлено головні особливості суспільно-політичних змін в обох країнах.

Ключові слова: суспільно-політичний, трансформація, парламентські вибори, політика.

Українсько-польські двосторонні стосунки в кінці ХХ ст. на початку ХХІ ст. стали одним з імперативів побудови нової геополітичної парадигми в регіоні Центрально-Східної Європи. Тому аналіз змін у внутрішньополітичному житті обох країн є надзвичайно важливим для розуміння розвитку зовнішньополітичних стратегій цих країн.

Крім того, важливими для вивчення проблеми є публікації різноманітних наукових установ, які спеціалізуються на вивченні проблем зовнішньої політики, таких як Інститут політики (м. Київ) [1]. Проблемам внутрішньополітичного життя України торкається у своїй монографії В. Малярчук [2]. Питанням впливу внутрішньополітичних факторів на двосторонні стосунки присвячена зокрема стаття В. Гевко «Українсько-польські міжпарламентські взаємини» [3]. Цікавим теж для вивчення цього питання є творчий доробок польського дослідника українського походження В. Балюка, зокрема, його монографія [4].

Метою цієї публікації є встановлення основних рис суспільно-політичних змін в Україні та Польщі протягом 1999-2007 рр.

Протягом 1999-го 2007-го років суспільно-політичне життя в Україні та Польщі зазнає значних змін. Причини і наслідки цих змін багато в чому подібні, але є й суттєві відмінності.

Так, на парламентських виборах у 2001-му році у Польщі, перемогла нова політична сила, яка взявши естафету у революційної «Солідарності» розпочала «мирне будівництво». Приблизно в той же час, але трохи пізніше, у 2002-му році в Україні відбуваються парламентські вибори. Перед цими виборами була